

Šta je novi korona virus 2019-nCoV?

Novi korona virus, koji izaziva infekciju COVID-19, otkriven je u Kini krajem 2019. godine i predstavlja novi soj korona virusa koji ranije nije identifikovan u humanoj populaciji.

Odakle vode porijeklo korona virusi?

Korona virusi su virusi koji cirkulišu među životinjama, ali neki od njih mogu inficirati i ljude. Nakon što inficiraju ljude, moguće je njihovo dalje širenje-prenošenje sa čovjeka na čovjeka. Veliki broj životinja su prepoznate kao rezervoari koronavirusa. Naprimjer, bliskoistočni respiratorni sindrom uzrokovan korona virusom (MERS-CoV) vodi porijeklo od kamila, dok Sindrom teške respiratorne infekcije uzrokovan korona virusom (SARS-CoV) vodi porijeklo od sivetki (životinja iz porodice mačaka slična tvor).)

Da li je ovaj virus sličan SARS-u ili virusu sezonskog gripa?

Novi koronavirus koji je otkriven u Kini je po genetskim karakteristikama sličan virusu koji je uzrokovao SARS 2003. godine a čini se da imaju i drugih sličnih karakteristika mada su i dalje nepoznate sve detaljnije karakteristike 2019-nCoV-a.

SARS se pojavio krajem 2002. godine u Kini i više od 8 000 slučajeva oboljelih je prijavljeno iz 33 zemlje u periodu od osam mjeseci. U tom periodu jedna od deset osoba koje su oboljele od SARS-a je umrla.

U ovom trenutku se ne može precizno tvrditi koliko je novi korona virus (2019-nCoV) smrtonosan (jer se tačan broj jako brzo oboljelih mijenja) ali dosadašnji tok epidemije ukazuje da je težina oboljenja iskazana brojem umrlih u odnosu na broj oboljelih (tzv. letalitet) značajno manja nego kod SARS-a.

Iako se oba virusa - 2019-nCoV i virus gripa prenose sa čovjeka na čovjeka i mogu uzrokovati slične simptome, ova dva virusa su veoma različita i ponašaju se različito. Još uvijek je rano da se izvedu definitivni zaključci kako se novi korona virus prenosi, ali dosadašnji podaci ukazuju da je "novo" oboljenje kontagioznije (lakše se prenosi sa čovjeka na čovjeka) u odnosu na SARS i neke od ranije poznatih sojeva virusa gripa. Evropski centar za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC) procjenjuje da svake godine oko 40 000 osoba prijevremeno umre usljed posljedica infekcije virusom gripa i stanjima uzrokovanim tom infekcijom.

Na koji način se ovaj virus prenosi? Koliko lako se širi?

Iako su životinje rezervoari virusa, virus se trenutno prenosi sa jedne na drugu osobu (interhumana transmisija) pa se epidemiološki značaj životinja u ovom trenutku izgubio.

Još uvijek nema dovoljno epidemioloških informacija da bi se definitivno i precizno znali kolika je lakoća i održivost prenosa virusa među ljudima. Čini se da se virus dominantno prenosi kapljičnim putem prilikom kihanja, kašljanja ili izdisanja. Virus se može prenijeti i putem kontakta, dodiranjem kontaminiranih predmeta ili površina, kao i dodirujući kontaminiranim rukama oči, nos ili usta. Zbog toga je važno boraviti više od 1,5 metra od osobe koja je bolesna.

Obzirom da je u pojedinim stručnim članicima objavljeno da se virus izlučuje stolicom, to samo još više upućuje na važnost održavanja lične higijene, naročito pranja ruku.

Izbjegnite odlazak u epidemijom pogođena područja! U tom cilju neophodno je svakodnevno pratiti informacije o epidemiološkoj situaciji u svijetu : (websajt Instituta za javno zdravlje Crne Gore: <https://www.ijzcg.me/me/ncov>)

- Savjet je da se bez prije potrebe ne putovati u države u kojima je registrovano epidemijsko javljanje. Ako ne možete odložiti posjetu:
- izbjegavajte kontakt sa bolesnim ljudima, posebno onima koji kašlju;
- izbjegavati odlaske na mjesta gdje su koncentrisane veće grupe ljudi (pozorišta, bioskopi, fudbalske utakmice, muzeji i dr. masovni skupovi);
- redukovati obrasce ponašanja koji povećavaju rizik za transmisiju virusa (ljubljenje, grljenje, rukovanje, ...)
- primjenjujte opšte mjere higijene - higijena ruku i pravilan postupak pripreme hrane;
- Kada kašljete ili kijate, pokrijte usta i nos laktom ili rukavom (ne šakama). Ako imate pristup hirurškim maskama za lice, koristite ih ali ih redovno mijenjajte i nakon upotrebe ih odložite u kantu za smeće koja ima poklopac. Ne zaboravite da operete ruke nakon odlaganja maske
- perite ruke vodom i sapunom Ili koristite dezinfekciono sredstvo na bazi alkohola - prije jela, posle korišćenja toaleta i posle kontakta sa ljudima i životinjama;
- izbjegavajte kontakt sa životinjama, njihovim eksretima ili izmetom.
- izbjegavajte posjetu pijacama/tržnicama gdje se prodaju žive ili mrtve životinje (ovo je validno prvenstveno kod putovanja i boravka u daleko istočne zemlje);

Ako osoba tokom boravka u inostranstvu (u državi u kojoj je registrovano epidemijsko javljanje COVID-19) razvije simptome bolesti ?

Ako osoba tokom boravka u inostranstvu (u državi u kojoj je registrovano epidemijsko javljanje COVID-19) razvije simptome bolesti, neophodno je da se javi nadležnoj zdravstvenoj službi i postupa u skladu sa njihovim savjetima i definisanim procedurama.

Kako da se ponašam ako u toku leta imam simptome bolesti, a dolazim iz države u kojoj je registrovano javljanje 2019-nCoV ?

U tom slučaju neophodno je odmah obavijestiti člana posade, o vašim tegobama koji će postupiti po unaprijed definisanoj proceduri, koju je neophodno da u potpunosti ispoštujete tokom leta i nakon slijetanja (aerodromske vlasti će o svemu biti informisane od strane posade aviona kako bi se pripremili za odgovarajuće postupke prilikom vaseg dolaska i po potrebi vas prevoz do zdravstvene ustanove).

Kako da se ponašam ako sam imao bliski kontakt s osobom koja ima 2019-nCoV infekciju?

Ako sumnjate da ste bili u kontaktu sa oboljelim od COVID-19 (trenutno se to može desiti samo ako ste boravili ili jos uvijek boravite u državama u kojima se bolest javila u epidemijskoj formi),

Prvi korak jeste da se pri ulasku u zemlju javite graničnoj policiji i obavijestite o vasoj sumnji, nakon čega ćete dobiti odgovarajuće informacije od zdravstveno-sanitarne inspekcije i dobiti rješenje o stavljanju pod zdravstveno-sanitarno nadzor sa naređenjem da narednih 14 dana provedete u kućnoj samoizolaciji (to podrazumijeva da u tom periodu ne idete na posao/školu odnosno da ne napustate

Prehrambeni proizvodi koji se uvoze iz Kine

Kao i kod uvoza životinja i životinjskih proizvoda, zbog zdravstvenog stanja životinja u Kini, samo je nekoliko proizvoda životinjskog porijekla odobreno za uvoz u Evropsku uniju iz Kine, pod uslovom da ispunjavaju stroge zdravstvene zahtjeve i koji su podvrgnuti kontroli. Iz istih razloga, putnicima koji ulaze na carinsko područje EU i mnogih država Evrope nije dopušteno da unose meso, mesne proizvode, mlijeko ili mliječne proizvode.

Nije bilo izvještaja o prenosu novog korona virusa (2019-nCoV) putem hrane i stoga nema dokaza da uvezeni prehrambeni artikli u skladu sa važećim propisima o zdravlju životinja i javno-zdravstvenim regulativama koje uređuju uvoz iz Kine, predstavljaju rizik za zdravlje građana u odnosu na aktuelnu situaciju. Glavni način prenosa infekcije je sa jedne osobe na drugu.

Kontakt sa kućnim ljubimcima i drugim životinjama u Crnoj Gori

Trenutno istraživanje povezuje 2019-nCoV sa određenim vrstama šišmiša, ali ne isključuje povezanost sa drugim životinjama. Nekoliko vrsta korona virusa može zaraziti životinje i mogu se prenijeti na druge životinje i ljude. Nema dokaza da životinje - kućni ljubimci poput pasa i mačaka, predstavljaju veći rizik da budu izvor infekcije u odnosu na ljude. Pridržavajte se osnovnih principa higijene u kontaktu sa životinjama.

Ove informacije podliježu redovnom ažuriranju u skladu sa novopristiglim informacijama.